

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

28 päivänä helmikuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuki – Asetus (EY) N:o 1998/2006 – SEUT 35 artikla – Veroedun muodossa annettu vähämerkityksinen tuki – Kansallinen lainsäädäntö, jolla evätään veroedut investoinneilta vientituotteiden valmistamiseen

Asiassa C-518/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sofiyski gradski sad (Sofian kaupungin tuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 26.9.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 4.10.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

”ZPT” AD

vastaan

Narodno sabranie na Republika Bulgaria,

Varhoven administrativen sad ja

Natsionalna agentsia za prihodite,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari), A. Arabadjiev ja E. Regan,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.10.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- ”ZPT” AD, edustajinaan M. Ekimdzhiev ja K. Boncheva, advokati,
- Narodno sabranie na Republika Bulgaria, asiamiehenään T. Tsacheva,
- Varhoven administrativen sad, asiamiehinään G. Kolev ja M. Semov,
- Natsionalna agentsia za prihodite, asiamiehinään B. Atanasov ja I. Kirova,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

- Bulgarian hallitus, asiamiehinään E. Petranova ja L. Zaharieva,
 - Kreikan hallitus, asiamiehinään S. Charitaki ja S. Papaioannou,
 - Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan C. Colelli, avvocato dello Stato,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään L. Armati, P. Mihaylova ja E. Manhaeve,
- kuultuaan julkisasiamiehen 29.11.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee [SEUT 107 ja SEUT 108] artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 15.12.2006 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1998/2006 (EUVL 2006, L 379, s. 5) 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan pätevyyttä SEUT 35 artiklan kannalta sekä kyseisen säännöksen tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain yhtäältä ”ZPT” AD ja toisaalta Narodno sabranie na Republika Bulgaria (Bulgarian tasavallan kansalliskokous), Varhoven administrativen sad (ylin hallintotuomioistuin, Bulgaria) ja Natsionalna agentsia za prihodite (kansallinen verohallinto, Bulgaria) ja joka koskee asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan säännösten rikkomiseen perustuvaa korvausvaatimusta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 [SEUT 107] ja [SEUT 108] artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 7.5.1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 994/98 (EYVL 1998, L 142, s. 1) muun muassa annettiin Euroopan komissiolle toimivalta vahvistaa asetuksella enimmäismäärä, jota pienempien niin sanottujen vähämerkityksisten tukien ei katsota täyttävän kaikkia SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja perusteita eikä niitä tästä syystä koske SEUT 108 artiklan mukainen komissiolle ilmoittamista koskeva menettely.
- 4 Pääasian tosiseikkojen tapahtumisaikaan vähämerkityksestä tuesta myöntämisestä säädettiin asetuksessa N:o 1998/2006, jonka 1 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan yrityksille myönnettävään tukeen kaikilla aloilla, lukuun ottamatta seuraavia:

--

- d) kolmansiin maihin tai jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin myönnetty tuki eli tuki, joka liittyy välittömästi vientimääriin, jakeluverkon perustamiseen ja toimintaan tai muihin vientitoimintaan liittyviin juokseviin kustannuksiin,

--”

5 Kyseisen asetuksen 2 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Tukitoimenpiteiden ei katsota täyttävän kaikkia [SEUT 107 artiklan 1 kohdan] perusteita eikä niihin näin ollen sovelleta [SEUT 108 artiklan 3 kohdan] mukaista ilmoitusvelvollisuutta, jos ne täyttävät tämän artiklan 2–5 kohdassa vahvistetut edellytykset.

2. Yhdelle yritykselle myönnettävän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. – – Tätä enimmäismäärää sovelletaan riippumatta vähämerkityksisen tuen muodosta ja tarkoituksesta – –

– –”

Bulgarian oikeus

6 Yhteisöverosta annetun lain (Zakon za korporativnoto podohodno oblagane), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä yhteisöverolaki), 182 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vähämerkityksisen tuen muodossa annettava veroetu ei koske seuraavia:

– –

7) investointi omaisuuteen, jota käytetään kolmansiin maihin tai jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin liittyvään toimintaan.

– –”

7 Yhteisöverolain 184 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Verovelvollinen vapautetaan kokonaisuudessaan yhteisöverosta, joka peritään tuotantotoiminnasta, alihankinta mukaan lukien, saadusta veronalaisesta tulosta, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) verovelvollinen harjoittaa tuotantotoimintaa vain kunnissa, joissa työttömyysaste oli kuluvaan vuotta edeltäneenä vuonna vähintään 1,35 kertaa suurempi kuin Bulgarian keskimääräinen työttömyysaste samalla ajanjaksolla

2) ja jos – –

a) vähämerkityksisten tukien osalta 188 §:n edellytykset täyttyvät.

– –”

8 Mainitun lain 188 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Veroetu katsotaan vähämerkityksiseksi tueksi, kun verovelvolliselle kuluvaan verovuonna sekä kahtena edeltävänä verovuonna myönnettyjen vähämerkityksisten tukien kokonaismäärä niiden muodosta ja lähteestä riippumatta vastaa enintään 200 000:ta euroa [Bulgarian levinä (BGN)] – –

2. Edellä 184 §:ssä tarkoitettua verovapautusta vastaavat investoinnit on tehtävä aineelliseen tai aineettomaan käyttöomaisuuteen kirjanpitolainsäädännön mukaisesti neljän vuoden kuluessa sen vuoden alusta, jota verovapautus koskee.

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 9 Bulgarian oikeuden mukaan perustettu yhtiö ZPT harjoittaa erillisissä tuotantopaikoissaan kolmea teknologisesti itsenäistä tuotantotoimintaa eli profiiliputkien ja pyöreiden putkien, kylmämuovattujen ja taivutettujen profiilien ja teräksisten suojalaitteiden valmistamista kadunrakentamista varten, yksittäisten osien kuumasinkitystä sekä yksittäisten osien elektrolyyttistä sinkitystä tai sähkösinkitystä.
- 10 ZPT pyysi vuotta 2008 koskeneessa veroilmoituksessaan yhteisöverolain 184 §:n mukaisesti vapautusta 140 677,51 levin (noin 70 000 euroa) yhteisöverosta.
- 11 Verovapautus evättiin 5.3.2010 tehdyllä verotarkastuspäätöksellä sillä perusteella, että investoinnit, joita varten ZPT pyysi mainittua verovapautusta, oli tehty tuotantopaikkoihin, joissa valmistettiin vientiin tarkoitettuja tuotteita, ja että verovapautus ei yhteisöverolain 182 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan koskenut tällaisia investointeja.
- 12 ZPT nosti 21.5.2010 Administrativen sad – grad Burgasissa (Burgasin hallintotuomioistuin, Bulgaria) kanteen kyseisestä verotarkastuspäätöksestä. Kyseinen tuomioistuin kumosi verotarkastuspäätöksen 12.1.2011 antamallaan tuomiolla, koska se ei pitänyt verovapautuksen epäämistä perusteltuna, koska erillisten osien sähkösinkitys, johon ZPT oli ilmoittanut haluavansa tehdä vaadittavat investoinnit, oli ollut itsenäistä toimintaa, johon ei ollut liittynyt vientiä, ja koska neljän vuoden ajanjakso, jonka aikana kyseinen yhtiö voi investoida verovapautusta vastaavat määrät, ei ollut kulunut umpeen.
- 13 Varhoven administrativen sad (ylin hallintotuomioistuin, Bulgaria) kumosi mainitun tuomion ja hylkäsi ZPT:n 5.3.2010 tehdystä verotarkastuspäätöksestä nostaman kanteen 27.12.2011 antamallaan ja lainvoimaiseksi sittemmin tulleella tuomiolla. Kyseinen tuomioistuin totesi ensin, että investoinnit oli tehty kuumasinkityksen tuotantolaitokseen, jonka tuotteita oli viety ulkomaille, ja katsoi sitten, että yhteisöverolain 182 §:n 2 momentin 7 kohdassa asetettu edellytys, jonka mukaan investointien kohteena oleva omaisuus ei saa liittyä kolmansiin maihin tai unionin jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin, ei ollut täyttynyt, joten verovapautus oli tässä tilanteessa katsottava valtiontueksi, joka vääristää kilpailua sisämarkkinoilla.
- 14 ZPT vaatii Sofiyski gradski sadissa (Sofian kaupungin tuomioistuin, Bulgaria) Bulgarian tasavallan kansalliskokouksen, Varhoven administrativen sadin ja kansallisen verohallinnon saattamista vastuuseen kyseisten elinten väitetyistä unionin oikeuden rikkomisista. Se katsoo olevansa oikeutettu korvaukseen, joka vastaa siltä evätyn verovapautuksen määrää lisättynä korkoilla.
- 15 Sofiyski gradski sad pohtii sitä, onko kansallisen lainsäätäjän yhteisöverolain 182 §:n 2 momentin 7 kohdassa sääätämä rajoitus sopusoinnussa asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan kanssa.
- 16 Sofiyski gradski sad on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
 - ”1) Onko asetuksen N:o 1998/2006 kaltaisilla unionin oikeuden täytäntöönpanosäännöksillä välitön vaikutus ja ovatko ne välittömästi sovellettavia, ja mikäli näin on, loukkaako kansallinen lainsäätävä näitä periaatteita säännöksellä, jolla kavennetaan tai rajoitetaan unionin oikeussäännön soveltamisalaa?
 - 2) Sopiiko veroedun muodossa annettu valtiontuki yhteen yhteismarkkinoilla vallitsevan kilpailun kanssa, jos tuki investoidaan omaisuuteen, jota käytetään sellaisten tuotteiden valmistamiseen, joista osa viedään kolmansiin maihin tai jäsenvaltioihin?

- 3) Onko vientituotteiden valmistaminen käyttämällä omaisuutta, joka on hankittu valtiontuista saaduilla varoilla, toimintaa, joka liittyy asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettulla tavalla välittömästi vientimääriin? Jos kysymykseen vastataan kieltävästi, onko jäsenvaltioilla mahdollisuus säätää kansallisessa lainsäädännössä lisärajoituksista, jotka koskevat sellaisten tuotteiden viejiä, jotka valmistetaan veroetuun perustuvalla investoinnilla saadun omaisuuden avulla? Jos tähän vastataan myöntävästi, missä suhteessa tämä säännös on jäsenvaltioiden välisiä viennin määrällisiä rajoituksia ja niitä vaikutuksiltaan vastaavia toimenpiteitä koskevaan SEUT 35 artiklassa vahvistettuun kieltoon, ja onko kyseessä syrjintä ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden loukkaaminen?
- 4) Onko asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan mukaan sallittua evätä oikeushenkilöltä unionin oikeuteen perustuva oikeus vähämerkityksiseen taloudelliseen tukeen ennen kuin kansallisessa laissa vahvistettu neljän vuoden määräaika, jonka kuluessa investointi on tehtävä, on päättynyt, kun epäminen perustuu vain siihen, että kyseinen henkilö on sijoittanut tänä aikana varoja myös yrityksensä muihin itsenäisiin ja erillisiin organisaatioihin, jotka harjoittavat vientiä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

- 17 Varhoven administrativen sad riitauttaa ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisen.
- 18 Kyseinen tuomioistuin ei ensinnäkään pidä pyyntöä merkityksellisenä eikä tarpeellisenä, koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ainoastaan lausuttava siitä, onko unionin oikeutta selkeästi rikottu, sekä väitetyn rikkomisen ja väitettyjen vahinkojen välisestä syy-yhteydestä.
- 19 Tässä yhteydessä on muistettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkittamisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. mm. tuomio 22.9.2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, 33 kohta).
- 20 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että pääasiassa ZPT vaatii Bulgarian valtion saattamista vastuuseen yhtäältä Varhoven administrativen sadin tuomiosta sekä toisaalta Bulgarian tasavallan kansalliskokouksen ja kansallisen verohallinnon syyksi luettavista unionin oikeuden rikkomisista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii kysymyksillään nimenomaan selvittämään, ovatko pääasiassa kyseessä olevat kansalliset säännökset valtioneukia tai tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien unionin oikeuden oikeussäntöjen vastaisia. Tässä tilanteessa nyt käsiteltävää ennakkoratkaisupyyntöä ei voida pitää ilmeisen merkityksettömänä.
- 21 Toiseksi Varhoven administrativen sad katsoo, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ennakkoratkaisupyynnöllään siihen, että oikeusvoimainen kansallinen päätös, jonka riitauttaminen ei ole enää mahdollista edes unionin oikeuden vastaisuuden korjaamiseksi, tutkittaisiin uudelleen. Samasta syystä pyyntöä ei voida sen mukaan pitää luonteeltaan ennakkoratkaisupyynnönä.

- 22 Yhtäältä on mainittava, että tällaiset väitteet liittyvät ennakkoratkaisupyynnön sisältöön eivätkä sen tutkittavaksi ottamiseen. Toisaalta menettelyllä, jossa vaaditaan valtion vahingonkorvausvastuun toteamista, ei ole sama kohde eikä välttämättä samat asianosaiset kuin menettelyssä, joka on johtanut oikeusvoiman saaneeseen lopulliseen päätökseen. Tästä seuraa, että lopullisen päätöksen oikeusvoimaa koskeva periaate ei estä tunnustamasta periaatetta, jonka mukaan valtio on vahingonkorvausvastuussa asiaa ylimpänä oikeusasteena käsitelleen tuomioistuimen päätöksestä (tuomio 30.9.2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, 39 ja 40 kohta).
- 23 Kolmanneksi Varhoven administrativen sad katsoo, että ennakkoratkaisupyynnön on Bulgarian tuomioistuinten menettelyllisen itsemääräämisoikeuden ja Bulgarian perustuslaissa vahvistettujen tuomioistuinten toimivallan jakoa koskevien sääntöjen vastainen, koska siviilituomioistuimilla, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuuluu, ei ole toimivaltaa todeta hallintotuomioistuinten ratkaisuja lainvastaisiksi.
- 24 Menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteesta seuraa kuitenkin, että unionin säännösten puuttuessa kunkin jäsenvaltion on säädettävä oikeusjärjestyksissään, mikä tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan oikeusriidat, jotka liittyvät kansallisen ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisun unionin oikeuden vastaisuuteen perustuviin korvausvaatimuksiin (tuomio 30.9.2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, 59 kohta). Tässä yhteydessä on mainittava, että unionin tuomioistuimen asiana ei ole lausua siitä, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireille saatetun kaltaisen korvausvaatimuksen (tuomio 23.11.2017, CHEZ Electro Bulgaria ja Frontex International, C-427/16 ja C-428/16, EU:C:2017:890, 30 kohta).
- 25 Neljänneksi Varhoven administrativen sad esittää unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan perusteella useita väitteitä ennakkoratkaisupyynnön tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen epätäsmällisyydestä tai jopa virheellisyydestä, ennakkoratkaisupyynnön ja pääasian välisen yhteyden puuttumisesta ja perustelujen puutteellisuudesta.
- 26 Ensimmäiseksi se väittää, että ennakkoratkaisupyynnön ei työjärjestyksen 94 artiklan vastaisesti sisällä kuvausta sen taustalla olevasta tosiseikastosta ja että pääasian tosiseikasto esitetään neljännessä kysymyksessä virheellisesti. On todettava, että ennakkoratkaisupyynnön sisältää melko yksityiskohtaisen kuvauksen pääasian tosiseikastosta. Väitetystä tosiseikaston vääristämisestä on todettava, että kyse on todellisuudessa ZPT:n toimipaikkojen oikeudellista luokittelua koskevasta keskustelusta, joka kuuluu yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivaltaan eikä vaikuta unionin tuomioistuimelle osoitettuihin kysymyksiin annettaviin vastauksiin.
- 27 Toiseksi on todettava, että vaikka itse ensimmäisen kysymyksen sanamuodossa ei täsmällisesti mainita kyseessä olevia kansallisia säännöksiä eikä niiden yhteensopivuuteen asetuksen N:o 1998/2006 kanssa liittyvää ongelmaa, ennakkoratkaisupyynnön sisältää kaikki tältä osin tarpeelliset selitykset.
- 28 Kolmanneksi on mainittava olevan totta, että vientituotteita varten myönnettävän valtiontuen sallittavuutta sisämarkkinoilla vallitsevan kilpailun kannalta koskeva toinen kysymys on muotoiltu epämääräisesti. Unionin tuomioistuimen on kuitenkin hyödyllisen vastauksen antamiseksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (ks. mm. tuomio 17.12.2015, Szemerey, C-330/14, EU:C:2015:826, 30 kohta).
- 29 Tässä yhteydessä on mainittava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tahtoo toisella kysymyksellä selvittää, missä määrin tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate on esteenä vientituotteiden hyväksi myönnettävälle – jopa vähämerkityksiselle – tuelle. Koska johdettua oikeutta on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkittava niin pitkälti kuin mahdollista siten, että sen sisältö on sopusoinnussa unionin primaarioikeuden kanssa, tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate voi vaikuttaa asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan tulkintaan, joka on muiden kysymysten kohteena.

- 30 Neljänneksi Varhoven administrativen sad huomauttaa perustellusti, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole esitellyt nimenomaisesti syitä, joiden vuoksi se ilmaisee kolmannen kysymyksen kolmannessa osassa epävarmuutensa asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan pätevydestä SEUT 35 artiklan kannalta. Nämä syyt voidaan kuitenkin päätellä yksinkertaisesti muista ennakkoratkaisukysymyksistä. Kansallisen tuomioistuimen on nimittäin hyödyllistä tietää, ovatko johdetun oikeuden säännökset, joista se pyytää unionin tuomioistuimen tulkintaa arvioidakseen kyseessä olevien kansallisten säännösten lainmukaisuutta, pätemättömiä SEUT 35 artiklan kannalta.
- 31 Viidenneksi Varhoven administrativen sad katsoo, ettei se voi olla vastaajana oikeudenkäynnissä, jossa vaaditaan vahingonkorvausta sen oman väitetyn unionin oikeuden rikkomisen perusteella, ilman, että samalla loukataan vallanjaon periaatetta, tuomioistuinten riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimusta sekä Bulgarian perustuslaissa säädettyä tuomioistuinten toimivaltaa ja hierarkiaa.
- 32 On muistutettava, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan toisen kohdan ja työjärjestyksen 96 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan huomautuksia unionin tuomioistuimelle voivat ennakkoratkaisumenettelyssä esittää muun muassa pääasian oikeudenkäynnin asianosaiset. Pääasian asianosaisen aseman, jonka nojalla Varhoven administrativen sadia pyydettiin esittämään huomautuksensa tässä ennakkoratkaisumenettelyssä, arvioi kuitenkin vain kansallinen tuomioistuin kansallisen oikeuden säännösten perusteella. Joka tapauksessa on niin, ettei pääasian asianosaisilla ole velvollisuutta esittää huomautuksia unionin tuomioistuimessa käytävässä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 33 Näin ollen ennakkoratkaisupyynnö on otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

Kolmannen kysymyksen kolmas osa

- 34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannen kysymyksen kolmannella osalla olennaisilta osin sitä, onko asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohta pätemätön SEUT 35 artiklan kannalta.
- 35 SEUT 107 artiklan mukaan ”jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”. SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätään, että ”komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa”.
- 36 SEUT 109 artiklan mukaan Euroopan unionin neuvosto voi kuitenkin antaa aiheelliset asetukset etenkin vahvistaakseen ne edellytykset, joilla SEUT 108 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, sekä ne tukimuodot, joihin viimeksi mainitussa määräyksessä tarkoitettua menettelyä ei sovelleta (ks. vastaavasti tuomio 21.7.2016, Dilly’s Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, 33 kohta). Niinpä asetuksessa N:o 994/98 annetaan komissiolle valtuudet vahvistaa asetuksella enimmäismäärä, jota pienempiin tukiin ei sovelleta SEUT 108 artiklan mukaista komissiolle ilmoittamista koskevaa menettelyä.
- 37 Komissio asetti asetuksella N:o 1998/2006 enimmäismääräksi, jota pienemmän tuen ei katsota vaikuttavan merkittävästi jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja josta ei siksi tarvitse ilmoittaa sille, 200 000 euroa kolmen vuoden jaksolla. Kyseisessä asetuksessa jätetään tämän järjestelmän ulkopuolelle kuitenkin tietyt tukimuodot, muun muassa sen 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa ”kolmansiin maihin

- tai jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin myönnetty tuki eli tuki, joka liittyy välittömästi vientimääriin, jakeluverkon perustamiseen ja toimintaan tai muihin vientitoimintaan liittyviin juokseviin kustannuksiin”.
- 38 SEUT 35 artiklassa kielletään viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet jäsenvaltioiden välillä.
- 39 Asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan soveltavuuden arviointi mainittujen määräysten kannalta antaa aiheen kolmeen alustavaan toteamukseen.
- 40 Ensimmäiseksi määrällisten rajoitusten ja niitä vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kieltä koskeva yhtä lailla unionin viranomaisia kuin jäsenvaltioita, joten johdetun oikeuden säännös voidaan kyseenalaistaa sillä perusteella, myös sen pätevyyttä koskevassa ennakkoratkaisumenettelyssä (ks. vastaavasti tuomio 17.5.1984, *Denkavit Nederland*, 15/83, EU:C:1984:183, 15 kohta).
- 41 Toiseksi on mainittava, että asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohta koskee vientiä kolmansiin valtioihin tai jäsenvaltioihin, kun taas SEUT 35 artiklaa sovelletaan ainoastaan tavaroiden liikkumiseen jäsenvaltioiden välillä. Tämän seurauksena kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdan d alakohta ei voi olla SEUT 35 artiklan vastainen siltä osin kuin kyse on viennistä kolmansiin valtioihin.
- 42 Kolmanneksi on mainittava, ettei asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa itsessään aseteta viennin määrällisiä rajoituksia. Sen sijaan on arvioitava, voidaanko kyseinen säännös luokitella ”määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavaksi toimenpiteeksi”.
- 43 Tässä yhteydessä on mainittava unionin tuomioistuimen todenneen, että kaikkiin asianomaisissa jäsenvaltiossa toimiviin elinkeinonharjoittajiin sovellettava kansallinen toimenpide, jolla on tosiasiaa suurempi vaikutus tavaroiden vientiin mainitun jäsenvaltion markkinoilta kuin tavaroiden kaupan pitämiseen saman jäsenvaltion sisäisillä markkinoilla, kuuluu SEUT 35 artiklassa määrätyn kiellon soveltamisalaan (tuomio 21.6.2016, *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 44 Kyseisestä määritelmästä ilmenee, että toimenpiteen luokittelu ”määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavaksi toimenpiteeksi” edellyttää kauppaa rajoittavien vaikutusten olemassaoloa (tuomio 21.6.2016, *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, 42 kohta). Kyseiset vaikutukset voivat olla vähäisiäkin (tuomio 1.4.2008, *Gouvernement de la Communauté française ja Gouvernement wallon*, C-212/06, EU:C:2008:178, 52 kohta), kunhan ne eivät ole liian satunnaisia tai liian välillisiä (tuomio 21.6.2016, *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 45 Jäsenvaltioihin suuntautuvaa vientiä varten tarkoitettujen tukien kiellolla ei ole siinäkään tapauksessa, etteivät tuet ylitä asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädettyä vähämerkityksisen tuen enimmäismäärää, vaikutusta kauppaan, koska sillä ainoastaan asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus olla myöntämättä tietyn tyyppistä tukea. Niinpä kyseinen säännös ei voi olla SEUT 35 artiklassa kielletty viennin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide.
- 46 Ennen kaikkea sisämarkkinoiden ja niihin kuuluvan yleisen valtioneuvoston perustavanlaatuisista säännöistä seuraa kuitenkin, että vientitukien jättäminen asetuksen N:o 1998/2006 soveltamisalan ulkopuolelle voidaan oikeuttaa itse SEUT 107 artiklan tavoitteella. Kyseisen artiklan mukaan valtioneuvosto ei sovellu sisämarkkinoille ”siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”. Vientituki kuuluu määrältään vähäisenäkin jo määritelmän mukaan tukiiin, jotka voivat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan sekä välittömästi antamalla vientituotteille kilpailuedun että välillisesti antamalla aiheen muiden jäsenvaltioiden symmetrisiin vastatoimiin tällaisen kilpailuedun poistamiseksi. Kuten komissio totesi istunnossa, tällaisten tukien sallimisesta olisi erityistä haittaa sisämarkkinoiden toiminnalle.

- 47 Tästä seuraa, että SEUT 35 artiklalla ei voida oikeuttaa SEUT 107 artiklan vastaista toimenpidettä. Syillä, joiden vuoksi oikeuskäytännössä on todettu, että valtiontukia koskevia EUT-sopimuksen määräyksiä ei voida käyttää tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien EUT-sopimuksen sääntöjen tyhjäksi tekemiseen, voidaan näet oikeuttaa myös käänteinen toteamus eli se, että kyseisillä määräyksillä ja säännöillä on sama tavoite, joka on tavaroiden vapaan liikkuvuuden varmistaminen jäsenvaltioiden välillä tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa (tuomio 5.6.1986, komissio v. Italia, 103/84, EU:C:1986:229, 19 kohta ja tuomio 20.3.1990, Du Pont de Nemours Italiana, C-21/88, EU:C:1990:121, 19–21 kohta).
- 48 Niinpä kolmannen kysymyksen kolmanteen osaan on vastattava, ettei sen tutkinnassa ole tullut esille mitään sellaista seikkaa, joka voisi vaikuttaa asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan pätevyteen.

Ensimmäinen ja toinen kysymys, kolmannen kysymyksen kaksi ensimmäistä osaa sekä neljäs kysymys

- 49 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, kolmannen kysymyksensä kahdella ensimmäisellä osalla sekä neljännellä kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohtaa tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisille kansallisen oikeuden säännöksille, joilla jätetään investoinnit vientiin liittyvään toimintaan käytettävään omaisuuteen vähämerkityksistä tukea merkitsevän veroedun ulkopuolelle.
- 50 On korostettava ensimmäiseksi, että asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan säännökset on nähtävä osana koko kyseisen asetuksen – jolla sallitaan määrältään vähäisten valtiontukien osalta poikkeaminen säännöstä, jonka mukaan kaikista tuista on ennen täytäntöönpanoa ilmoitettava komissiolle – asyayhteyttä.
- 51 Asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan tarkoituksena on rajoittaa kyseisen poikkeuksen soveltamisalaa jättämällä vientituet sen ulkopuolelle. Kyseistä kieltä voidaan näin ollen arvioida paluuna EUT-sopimuksessa vahvistettuun valtiontukien kiellon periaatteeseen. Sitä ei näin ollen voida tulkita suppeasti.
- 52 Toiseksi on muistutettava, että asetuksella N:o 1998/2006 ei missään tapauksessa ole tarkoitus velvoittaa jäsenvaltiota myöntämään tiettyjä tukia eikä käyttämään kaikkia siinä annettuja poikkeamismahdollisuuksia – eikä sillä sitä paitsi voisi laillisesti olla tällaista vaikutusta.
- 53 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymyksiin on vastattava näillä varauksilla.
- 54 Yhteisöverolain 184 ja 188 §:ssä annetaan yrityksille, jotka harjoittavat tuotantotoimintaa kunnassa, jonka työttömyysaste on huomattavasti korkeampi kuin kansallinen keskiarvo, määrältään asetuksen N:o 1998/2006 mukaista ylärajaa pienempi verovapautus sillä edellytyksellä, että ne investoivat verovapautuksen määrän neljän vuoden kuluessa sen vuoden alusta, jota verovapautus koskee. Kyseisen lain 182 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan veroetua ei sovelleta investointeihin, jotka kohdistuvat ”omaisuuteen, jota käytetään kolmansiin maihin tai jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin liittyvään toimintaan”. Näin Bulgarian tasavalta on pyrkinyt noudattamaan asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohtaa, jossa suljetaan vientiä hyödyttävät tuet de minimis-säännön soveltamisalan ulkopuolelle.
- 55 Asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa ei suljeta pois kaikkia tukia, joilla voi olla vaikutusta vientiin, vaan ainoastaan tuet, joiden välittömänä tarkoituksena on jo niiden muodon perusteella tukea myyntiä toisiin valtioihin. Tällaisina pidetään vain tukea, ”joka liittyy välittömästi vientimääriin”, jakeluverkon perustamiseen ja toimintaan tai muihin vientitoimintaan liittyviin juokseviin kustannuksiin.

- 56 Tästä seuraa, että investointituki ei ole asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu ”vientiin myönnetty tuki”, jos vietävien tuotteiden määrä ei muodossa tai toisessa määritet-
sen periaatetta ja määrää, eikä näin ollen kuulu kyseisen säännöksen soveltamisalaan, vaikka tuetuilla
investoinneilla mahdollistettaisiin vientiin tarkoitettujen tuotteiden kehittäminen.
- 57 Päinvastaisessa tapauksessa eli silloin, jos vietävien tuotteiden määrä määrittää investointituen ja jos se
kuuluu tästä syystä asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan soveltamisalaan, siihen ei
sovelleta de minimis -sääntöä. Näin tulkittuna asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan
d alakohdan säännökset eivät ole esteenä yhteisöverolain 182 §:n 2 momentin 7 kohdan kaltaisille
kansallisen oikeuden säännöksille, jos kansalliset tuomioistuimet tulkitsevat viimeksi mainittuja
säännöksiä niiden sanamuodon mahdollistamalla tavalla siten, että niihin sisältyy sama soveltamisalan
rajaus.
- 58 Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen, kolmannen kysymyksen kahteen ensimmäiseen osaan sekä
neljänteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan
d alakohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisille kansallisen
oikeuden säännöksille, joilla jätetään investoinnit vientiin liittyvään toimintaan käytettävään
omaisuuteen vähämerkityksistä tukea merkitsevän veroedun ulkopuolelle.

Oikeudenkäyntikulut

- 59 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa
tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on
päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille
kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä
korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kolmannen kysymyksen kolmannen osan tutkinnassa ei ole tullut esille mitään sellaista seikkaa, joka vaikuttaisi [SEUT 107 ja SEUT 108] artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 15.12.2006 annetun komission asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohdan pätevyteen.**
- 2) **Asetuksen N:o 1998/2006 1 artiklan 1 kohdan d alakohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisille kansallisen oikeuden säännöksille, joilla jätetään investoinnit vientiin liittyvään toimintaan käytettävään omaisuuden vähämerkityksistä tukea merkitsevän veroedun ulkopuolelle.**

Allekirjoitukset